

MAŁGORZATA KUTA-PALAŁACH*

Regionalne Programy Operacyjne jako źródło finansowania innowacji w województwach

Słowa kluczowe: innowacje, innowacyjność, polityka innowacyjna, Regionalne Programy Operacyjne, fundusze strukturalne Unii Europejskiej, rozwój innowacyjności

Streszczenie: Obecnie miarą rozwoju kraju, regionu czy danego przedsiębiorstwa jest poziom jego innowacyjności. Aby móc mówić o innowacji, konieczne jest stworzenie warunków dla jej powstawania i wdrażania. Jest to główne zadanie polityki innowacyjnej. Polityka ta realizowana jest nie tylko na poziomie krajowym, ale również na poziomie poszczególnych województw. Kształtując politykę wspierania innowacji, należy brać pod uwagę współzależność między polityką innowacji na poziomie regionalnym i krajowym, przy czym ta ostatnia powinna stwarzać warunki dla rozwoju innowacji na poziomie poszczególnych województw. Narzędziami tej polityki są programy i strategie, w ramach których finansowane są działania służące rozwojowi innowacji. Przykładem takich programów są Regionalne Programy Operacyjne (RPO) finansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Celem artykułu jest wskazanie priorytetów oraz środków finansowych skierowanych na rozwój innowacji i przedsiębiorczości w ramach 16 Programów Operacyjnych wdrażanych we wszystkich województwach w latach 2007–2013.

1. Polityka innowacyjna – wyjaśnienie pojęcia

Pojęcie innowacji wprowadził Joseph Schumpeter, który wiązał innowacje ściśle z funkcją przedsiębiorcy. Funkcja ta polegała na reformowaniu lub rewolucjonizowaniu wzorca produkcji poprzez wykorzystanie nowych pomysłów, wytwarzania znanego towaru za pomocą nowych metod, udostępnianie nowych źródeł podaży surowców lub nowych rynków zbytu, zmiany organizacyjne itd. (1). Zgodnie z tymi poglądami przedsiębiorczość wiąże się wprost z innowacjami, a efektem działań

* mgr Małgorzata Kuta-Palałach – Instytut Socjologii, Wydział Socjologiczno-Historyczny, Uniwersytet Rzeszowski, 35-959 Rzeszów, al. Rejtana 16c, tel. +48 660 217 325, e-mail: malgorzatakp@gmail.com.

przedsiębiorczych są innowacje. Traktowanie tych dwóch pojęć łącznie może wynikać również ze sformułowania Petera Druckera, który pisze, że innowacja jest specyficznym narzędziem przedsiębiorczości (2). Stąd powiązania między innowacjami a gospodarką, konkurencyjnością i przedsiębiorczością mają również odzwierciedlenie w różnego rodzaju dokumentach planistycznych, w tym w priorytetach poszczególnych Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Zdolność do wdrażania innowacji, absorpcji oraz aktywnego zaangażowania się w procesy innowacyjne czy działania z tym związane przez podmioty oraz gospodarki poszczególnych państw określa się mianem innowacyjności (3). Poziom innowacyjności podlega pomiarom w ramach różnorodnych badań¹. Rozwój i stopień innowacyjności mierzy się wydatkami na działalność badawczo-rozwojową, liczbą firm innowacyjnych, odsetkiem osób zatrudnionych w nauce i wysokiej technologii czy ilością patentów. Rankingi i zestawienia pokazują Polskę jako kraj o niskim poziomie innowacji. Stąd środki, jakie zostały przyznane w perspektywie finansowej na lata 2007–2013, w znacznej części przewidują finansowanie działalności w tym zakresie. Aby było możliwe finansowanie tego rodzaju zadań, konieczna jest realizacja tzw. polityki innowacyjności. Kompleksowa polityka innowacyjna powinna obejmować cały zakres możliwych działań, zadań mających wpływ na innowacyjność gospodarki. Polityka ta winna również służyć zwiększeniu potencjału innowacyjnego poszczególnych regionów (4).

Jak wskazano wcześniej, pojęcia innowacji i innowacyjności pojawiają się nie tylko w odniesieniu do sektora przedsiębiorstw, ale coraz częściej w odniesieniu do regionu czy kraju. Stąd innowacyjność i innowacje stały się przedmiotem wielu dokumentów zarówno na szczeblu krajowym, jak i Unii Europejskiej. W strategii *Europa 2020* wskazano na trzy wzajemnie powiązane priorytety, tj. rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji), rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej) oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wsparcie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną oraz terytorialną). W ramach pierwszego z priorytetów realizowany będzie projekt przewodni pn. *Unia innowacji*, w którym przewidziano działania na rzecz poprawy warunków i dostępu do finansowania badań i innowacji (5).

W dokumencie Ministerstwa Gospodarki pn. *Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007–2013*² jednoznacznie wskazano, że innowacje zachodzą w przedsiębiorstwach, które nawet jeśli są firmami globalnymi, działają przede

¹ Jednym z badań dotyczących innowacyjności poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej jest Innovation Union Scoreboard, w ramach którego Polska zaliczana jest do kategorii tzw. *moderate innovators* (przedostatnia kategoria), plasując się poniżej średniej krajów członkowskich UE wraz z Czechami, Włochami, Grecją, Maltą, Portugalią, Węgrami, Hiszpanią i Słowacją (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm).

² Wdrażanie zapisów tego dokumentu jest realizowane m.in. przez realizację 16 Regionalnych Programów Operacyjnych.

wszystkim w skali lokalnej i regionalnej, dlatego też polityka innowacyjna musi być również rozpatrywana w aspekcie regionalnym. W publikacji tej zwrócono ponadto uwagę na fakt, że nie istnieje uniwersalna polityka innowacyjna, co wynika z różnic w poszczególnych regionach. Stąd realizacja polityki innowacyjnej w każdym z województw wymagać będzie innych instrumentów. Jak wskazuje Natalia Irena Gust-Bardon (6), polityka innowacyjna dostosowana odpowiednio do potrzeb i możliwości danego województwa jest jednym z głównych czynników warunkujących poziom innowacyjności w regionie (obok kapitału ludzkiego). Politykę tę kształtuje się poprzez realizację szeregu dokumentów, w tym poprzez implementację RPO.

2. Środki finansowe przeznaczone na wsparcie innowacji i przedsiębiorczości w Regionalnych Programach Operacyjnych

Polska do 2015 roku³ ma możliwość zainwestowania kilkudziesięciu miliardów euro pochodzących z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej, tj. z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Działalność EFS skupia się na rozwoju rynku pracy poprzez sprzyjanie zatrudnianiu pracowników, utrzymanie miejsc pracy, tworzenie lepszych miejsc pracy, dbanie o wysoki poziom zatrudnienia. W perspektywie finansowej 2007–2013 podstawę prawną EFS stanowi Rozporządzenie nr 1081/2006. Określa ono zasady kontraktowania, wdrażania i realizacji projektów finansowanych w ramach EFS (7). Natomiast EFRR ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych w UE poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu regionów zacofanych oraz przekształcaniu upadających regionów przemysłowych, a także wspieranie współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej. Podstawą prawną EFRR jest postanowienie TWE oraz Rozporządzenie nr 1080/2006 (7). Fundusze te⁴ finansują poszczególne programy operacyjne, jakie są realizowane w Polsce w latach 2007–2013.

Ponad jedną czwartą środków programów operacyjnych przeznaczona jest na rozwój poszczególnych województw w ramach tzw. Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO). Zostały one przygotowane przez regionalne władze samorządowe, a swoim zasięgiem obejmują określone województwa (są one „dedykowane” poszczególnym regionom). Władze samorządowe są również odpowiedzialne za wdrażanie i zarządzanie programami. Z tego względu mają one istotny wpływ na rozwój danych województw, a sposób ich realizacji świadczy o sprawności działania poszczególnych władz.

³ Środki te odnoszą się do perspektywy finansowej lat 2007–2013, ale zgodnie z regułą zarządzania finansami UE mogą zostać rozliczone wnioskami o płatność do roku 2015.

⁴ W Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko część środków finansowych pochodzi z Funduszu Spójności (SP), w ramach którego niektóre państwa członkowskie otrzymują wsparcie na zniwelowanie różnic w poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego.

Tablica 1. Wartość w euro (środki wspólnotowe) i źródła finansowania programów operacyjnych
(Table 1. Value in EUR (European Funds) and sources of financing of operational programmes)

Program Operacyjny (Operational Programme)	Finansowanie (Financing)	% alokacji (% of allocation)	Wartość w mld euro (Value in billion EUR)
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) (Infrastructure and Environment Operational Programme)	EFRR, FS	41,48	27,91
16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) (16 Regional Operational Programmes)	EFRR	24,60	16,55
Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) (Human Capital Operational Programme)	EFS	14,43	9,7
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) (Innovative Economy Operational Programme)	EFRR	12,28	8,26
Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW) (Development of Eastern Poland Operational Programme)	EFRR	3,37	2,27
Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (European Territorial Cooperation Programmes)	EFRR	1,09	0,73
Program Operacyjny Pomoc Techniczna (Technical Assistance Operational Programme)	EFRR	0,77	0,52
Rezerwa wykonania (The performance reserve)	EFRR, ESF	1,98	1,33
RAZEM (TOTAL)	X	100	67,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie (8).

Każde z województw, przygotowując RPO, opracowało szereg priorytetów/osi priorytetowych, w ramach których uwzględnione zostały potrzeby m.in. w zakresie rozwoju przedsiębiorstw i przedsiębiorczości oraz innowacji. W tablicy 2 przedstawiono zestawienie priorytetów związanych z konkurencyjnością i innowacyjnością dla poszczególnych województw wraz z alokacją (ujęcie nominalne oraz procentowe).

Tablica 2. Zestawienie priorytetów związanych z innowacyjnością w ramach poszczególnych RPO wraz z alokacją

(Table 2. Summary of priorities related to innovation under various ROPs with allocation)

Lp. (No.)	Województwo/ RPO (Voivodeship/ ROP)	Nazwa priorytetu związanego z innowacyjnością i przedsiębiorczością (Name of priority rel. to innovation and entrepreneurship)	Wartość priorytetu (w euro) (Priority value – EUR)	% alokacji danego RPO (% of allocation of a given ROP)
1.	dolnośląskie	Przedsiębiorstwa i innowacyjność	443 218 357	28,11
2.	kujawsko-pomorskie	Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	296 489 426	26,50
3.	lubelskie	Przedsiębiorczość i innowacje	302 199 359	21,53
4.	lubuskie	Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego	132 635 850	22,81
5.	łódzkie	Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość	441 323 616	33,07
6.	małopolskie	Gospodarka regionalnej szansy	192 598 468	12,07
7.	mazowieckie	Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu	517 709 864	23,55
8.	opolskie	Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu	185 933 625	37,00
9.	podkarpackie	Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	361 034 349	24,94
10.	podlaskie	Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	170 318 366	21,48
11.	pomorskie	Rozwój i innowacje w MŚP	298 658 670	23,11
12.	śląskie	B+R, innowacje, przedsiębiorczość	348 515 945	16,94
13.	świętokrzyskie	Rozwój przedsiębiorczości	153 700 364	16,98
14.	warmińsko-mazurskie	Przedsiębiorczość	238 598 129	19,42
15.	wielkopolskie	Konkurencyjność przedsiębiorstw	520 946 139	29,50
16.	zachodnio-pomorskie	Gospodarka, innowacje, technologie	295 004 588	29,06
	Razem		4 927 138 813	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych RPO (9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24).

Jak wskazują dane w tabelicy 2, finansowanie działań dotyczących zwiększenia przedsiębiorczości i innowacyjności w regionach jest jednym z głównych priorytetów we wszystkich województwach. Najwięcej środków na te dziedziny zostało przeznaczone w województwach wielkopolskim oraz mazowieckim. Nieco mniejsze środki zarezerwowano na ten cel w województwach łódzkim i dolnośląskim. Należy jednak pamiętać, że każde RPO ma inną alokację. Stąd istotne jest również porównanie, jaki procent stanowią wydatki na działania z zakresu przedsiębiorczości i innowacyjności w odniesieniu do całkowitego budżetu RPO w danym województwie. Największa część alokacji (ponad jedna trzecia) na wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu przeznaczona została w województwie opolskim (37%). Jedną trzecią budżetu RPO w województwie łódzkim przeznaczono na zadania w ramach priorytetu dotyczącego gospodarki, innowacyjności i przedsiębiorczości. Blisko 30% alokacji RPO w województwach wielkopolskim, zachodniopomorskim oraz dolnośląskim przewidziano również na finansowanie innowacyjności i przedsiębiorczości.

Środki, jakie zostały przewidziane w ramach priorytetów związanych z innowacjami i przedsiębiorczością, finansują głównie działania związane z bezpośrednim wsparciem (dotacje) sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, tworzeniem sieci powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki i badawczo-rozwojowym, tworzeniem klastrów, inkubatorów czy parków technologicznych. W poszczególnych regionach oprócz wspierania działań, które mają charakter uniwersalny, wsparcie finansowe przeznaczone zostało również na zadania związane ze specyfiką danego województwa. W województwie dolnośląskim, w priorytecie pn. *Przedsiębiorstwa i innowacyjność*, przewiduje się dotacje inwestycyjne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność uzdrowiskową (bez względu na ich wielkość). Preferowane w tym zakresie są projekty inwestycyjne wspierające innowacyjność, wdrażające technologie informacyjne czy dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów prawa krajowego i wspólnotowego w zakresie ochrony środowiska oraz zwiększania efektywności energetycznej (10).

Każdy z Regionalnych Programów Operacyjnych podlega monitoringowi oraz ewaluacji w zakresie postępu finansowego i rzeczowego⁵. Miarą postępu finansowego są wydatkowane środki w ramach danego priorytetu. W tabelicy 3 przedstawiono informacje na temat tego, jaka część alokacji (liczona w procentach) została już wykorzystana w ramach priorytetów odnoszących się do przedsiębiorczości i innowacji w poszczególnych RPO. Wartości te zostały obliczone na podstawie zawartych umów lub decyzji o dofinansowanie wydanych do I półrocza 2012 roku.

⁵ Wskazanie efektów realizacji poszczególnych priorytetów RPO opiera się głównie na badaniu stopnia osiągnięcia celów poszczególnych programów poprzez określenie poziomu wykonania wskaźników (produktów czy rezultatów). Trudnością w pomiarze tych efektów jest to, że są one często osiągnięte dopiero po zakończeniu realizacji poszczególnych projektów (w przeciwieństwie do środków, które są zakontraktowane już w momencie podpisania umowy o dofinansowanie danego przedsięwzięcia). Tego rodzaju pomiarów dokonuje się najczęściej w ramach badań ewaluacyjnych i nie są one przedmiotem niniejszej publikacji.

Tablica 3. Wykorzystanie alokacji na priorytety związane z przedsiębiorczością i innowacjami w ramach poszczególnych RPO (stan na I półrocze 2012 r., narastająco od początku uruchomienia programu)
(Table 3. The use of allocations for priorities related to entrepreneurship and innovation under individual ROPs (as of the 1st half of 2012, cumulatively since launching of the programme))

Lp. (No.)	Województwo/RPO (Voivodeship/ROP)	% wydatkowania środków w ramach priorytetu (stan na I poł. 2012 r.) (% of spending on priority – as of the 1st half of 2012)
1.	dolnośląskie	73,14
2.	kujawsko-pomorskie	60,98
3.	lubelskie	60,89
4.	lubuskie	75,03
5.	łódzkie	77,71
6.	małopolskie	87,44
7.	mazowieckie	58,75
8.	opolskie	78,73
9.	podkarpackie	64,31
10.	podlaskie*	59,74
11.	pomorskie*	82,76
12.	śląskie	53,83
13.	świętokrzyskie	76,98
14.	warmińsko-mazurskie	70,00
15.	wielkopolskie	87,21
16.	zachodniopomorskie	81,48

* Sprawozdanie za 2011 rok.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40).

Wyniki przedstawione w tablicy 3 wskazują, że w połowie województw podpisano umowy na dofinansowanie na ponad trzy czwarte alokacji przeznaczonej na priorytety związane z przedsiębiorczością i innowacyjnością. W ramach przedstawianych sprawozdań z realizacji poszczególnych RPO wskazano, że mimo pojawiających się trudności planuje się wykorzystać w pełni przewidzianą alokację. Środki dotychczas niewykorzystane zostaną przeznaczone na podpisanie umów w ramach zakończonych naborów oraz przyszłych konkursów (planowane jest uruchomienie konkursów jeszcze w 2013 roku). Taki poziom wydatkowania środków może świadczyć o dobrym przygotowaniu poszczególnych władz samorządowych do realizacji programów regionalnych i wskazuje na możliwość wykorzystania w pełni zakontraktowanych środków na działania związane z rozwojem innowacyjności i przedsiębiorczości w regionach.

3. Podsumowanie

Polityka innowacyjna należy do młodych dziedzin polityki gospodarczej. Aby była ona skuteczna, musi być prowadzona nie tylko na poziomie krajowym, ale i regionalnym. Dlatego tak istotne jest tworzenie i implementacja narzędzi rozwoju innowacji oraz przedsiębiorczości w województwach. Do takich narzędzi należą m.in. Regionalne Programy Operacyjne, w ramach których na lata 2007–2013 przeznaczono blisko 5 mld euro na finansowanie działań związanych z przedsiębiorczością i innowacjami. Samo wykorzystanie środków nie wystarczy, aby rozwijać nowoczesną, innowacyjną gospodarkę. Ogromną rolę odgrywa tu czynnik ludzki, tj. ludzie z wyobraźnią, kreatywni i przedsiębiorczy (41). Jednakże posiadanie lub dostęp do środków są często traktowane jako warunek konieczny do rozwoju innowacyjności. Dlatego w niniejszej pracy dokonano przeglądu Regionalnych Programów Operacyjnych jako jednego ze źródeł finansowania tych działań w poszczególnych województwach.

Bibliografia

1. Schumpeter J.S., *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009. ISBN 978-83-01-15974-0.
2. Chodyński A., *Przedsiębiorczość i innowacyjność a kompetencje: aspekty strategiczne*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas: Zarządzanie” 2008, nr 2.
3. Matusiak K.B. (red.), *Innowacje i transfer technologii: słownik pojęć*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005. ISBN 83-60009-18-X.
4. Ministerstwo Gospodarki, *Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007–2013* [online, dostęp: 20.02.2013], Warszawa, 19 sierpnia 2006. Dostępny w Internecie: <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Kierunki+zwiększania+innowacyjnosci+gospodarki+na+lata+2007-2013>.
5. *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* [online, dostęp: 19.02.2013], Komunikat Komisji, Bruksela, 3 marca 2010, OM (2010). Dostępny w Internecie: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf.
6. Gust-Bardon N.I., *Innowacyjność w aspekcie regionalnym*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2011, nr 23.
7. Tkaczyński J.W., Willa R., Świstak M., *Leksykon funduszy Unii Europejskiej*, C.H. Beck, Warszawa 2009. ISBN 978-83-255-0672-8.
8. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie* [online, dostęp: 19.02.2013], Warszawa 2007. Dostępny w Internecie: http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/95/NSRO_maj2007.pdf.
9. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007–2013, z dnia 13 grudnia 2011 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://rpo.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/documents/13styczen/1_do_przebudowy/120117_RPO_WD_dokument_styczen2012.pdf.
10. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013, CCI 2007PL161 PO 006, Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Po-

- morskiego z dnia 23 października 2007 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.kujawsko-pomorskie.pl/files/roz_reg_prog_oper/rpo/20071026_rpo/RPO_WK-P.pdf.
11. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007–2013, CCI 2007PL161PO007, dokument przyjęty przez Komisję Europejską w dniu 13 grudnia 2011 r., [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.rpo.lubelskie.pl/widget/file/get/1326186698250540.pdf/Regionalny%2BProgram%2BOperacyjny%2BWojew%25C3%25B3dzstwa%2BLubelskiego%2B2007-2013%2B-%2Bwersja%2Bujednolicona/Regionalny%2BProgram%2BOperacyjny%2BWojew%25C3%25B3dzstwa%2BLubelskiego%2B2007-2013%2B-%2Bwersja%2Bujednolicona.pdf>.
 12. Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013. Projekt zmian zatwierdzony uchwałą nr 38/473/11 Zarządu Województwa Lubuskiego z 14 czerwca 2011 r. (z późn. zm.) [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.lrpo.lubuskie.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=80&Itemid=151.
 13. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007–2013 [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/a5a7e1804ad500fcaeb2ee0329bf70d0/RPO_WL_20032012.pdf?MOD=AJPERES.
 14. Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013, CCI2007PL161PO010, Kraków, październik 2007 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.fundusze.malopolska.pl/mrpo/Documents/Zmiany_MRPO/zmiana/MRPO_po_zmianach.pdf.
 15. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007–2013, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa, grudzień 2011 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://rpo.mazovia.pl/sites/default/files/files/article/files/RPO%20WM%20grudzie%20C5%84%202011%20r.pdf>.
 16. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007–2013, zatwierdzony Uchwałą nr 1070/2007 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 29 października 2007 r. (z późn. zm.), Opole, grudzień 2009 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://umwo.opole.pl/docs/rpo_wo_10x11x2009_1_pod_u.pdf.
 17. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013, przyjęty decyzją nr K(2011)9881 Komisji Europejskiej z dnia 21 grudnia 2011 r. zmieniającą decyzję Komisji K(2007)4560 w sprawie regionalnego programu operacyjnego dla regionu podkarpackiego [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.wrota.podkarpackie.pl/res/rpo/Wazne_dok/RPO/zaktual_rpo_wp_12_2011.pdf.
 18. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007–2013, CCI 2007PL161PO014 [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.rpowp.wrota-podlasia.pl/private/upload/file/edfa14bf03eb6377a0ed4d47396b17c0.pdf>.
 19. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007–2013, CCI 2007PL161PO015, przyjęty decyzją Komisji Europejskiej nr K(2011)8615 z dnia 28 listopada 2011 r. zmieniającą decyzję nr K(2010)6061 z dnia 3 września 2010 r. zmieniającą decyzję nr K(2007)4209 z dnia 4 września 2007 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://dpr.pomorskie.eu/res/dpr/dokumenty/RPO/RPO_2011/zmiana_rpo_wp_tekst_jednolity_1.pdf.
 20. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013, przyjęty decyzją Komisji Europejskiej nr K(2011)9027 zmieniającą decyzję K(2007)4208 z dnia 2 grudnia 2011 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2012/01/13/1326462372.pdf>.
 21. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, wersja zatwierdzona przez Komisję Europejską w dniu 22 grudnia 2011 r. [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo-swietokrzyskie.pl/data/Pliki/1259_Regionalny_Program_Operacyjny_Wojewodztwa_Swietokrzyskiego_na_lata_2007_2013_22_12_11.pdf.
 22. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007–2013, przyjęty przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 17 stycznia 2012 r. w związku z decyzją Komisji Europejskiej K(2011) 9875 z dnia 22 grudnia 2011 r. zmieniającą decyzję K(2007)4624 [online,

- dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo.warmia.mazury.pl/index.php?page=dzial&dzial_id=79.
23. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013 przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 21 grudnia 2011 r., K(2011)9787, zmieniającą decyzję K(2007)4205 [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/zalaczniki/2012/WRPO_w_8_1-decyzja_KE_z_dnia_21_grudnia_2011r.pdf.
 24. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013 przyjęty przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 7 września 2012 r. uchwałą 1483/12 [online, dostęp: 19.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo.wzp.pl/rpo/regionalny_program_operacyjny/p-r-m-a-17297/regionalny_program_operacyjny.htm.
 25. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Dolnośląskim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://rpo.dolnyślask.pl/fileadmin/user_upload/upload/2012%20wrzesien/KM_XXIII/120907_spr_KM.pdf.
 26. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Kujawsko-Pomorskim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-województwa-kujawsko-pomorskiego/menu-c/realizacja-rpo-wk-p.1162/sprawozdania-z-realizacji-rpo-wk-.html>.
 27. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Lubelskim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.rpo.lubelskie.pl/widget/file/get/1348729373251115.pdf/Sprawozdanie%20Bkresowe%20Bza%20B1%20Bp%25C3%25B3%25C5%2582rocz%20B2012%20Br%20B-%20Bwraz%20Bz%20Bza%25C5%2582%25C4%2585cznikami/Sprawozdanie%20Bkresowe%20Bza-%20B1%20Bp%25C3%25B3%25C5%2582rocz%20B2012%20Br%20B-%20Bwraz%20Bz%20Bza-%25C5%2582%25C4%2585cznikami.pdf>.
 28. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Lubuskim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.lrpo.lubuskie.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=234:sprawozdania&catid=86:sprawozdania&Itemid=88.
 29. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Łódzkim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/3f16e9804bd7481fb0eebfa2ab65ca2b/Stan_realizacji_RPO_WL_02072012.pdf?MOD=AJPERES.
 30. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Małopolskim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.fundusze.malopolska.pl/mrpo/Documents/dokumenty-programowe/stan-wdrazania/2012/Sprawozdanie-MRPO-Ipol-2012.pdf>.
 31. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Mazowieckim w I połowie 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://rpo.mazovia.pl/content/xxxviii-posiedzenie-komitetu-monitoruj-cego-rpo-wm-2007-2013>.
 32. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Opolskim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://rpo.opolskie.pl/docs/sprawozdanie_okresowe_za_9.pdf.
 33. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w Województwie Podkarpackim za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.rpo.podkarpackie.pl/89/Tresci/pokazPelnyWidokTresci/2205>.
 34. Sprawozdanie z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007–2013 za rok 2011 [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/file/80254dbf9d47499462bc3f73d4dc6251.pdf>.
 35. Sprawozdanie roczne za 2011 rok z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007–2013 [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie:

- http://dpr.pomorskie.eu/res/dpr/dokumenty/sprawozdania_raporty/za_cznik_projekt_uchwa_y_sprawozdanie_roczne_z_rpo_wp_za_2011_r_dpr.pdf.
36. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 w pierwszym półroczu 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: <http://rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2012/09/19/1348040910.pdf>.
 37. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013 w pierwszym półroczu 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo-swietokrzyskie.pl/userfiles/Komitet%20Monitorujacy/Zal_2a_Sprawozdanie_okresowe_XVIII.pdf.
 38. Sprawozdanie okresowe za I półrocze 2012 r. z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo.warmia.mazury.pl/index.php?page=dzial&dzial_id=830.
 39. Sprawozdanie okresowe z realizacji Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013 [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/zalaczniki1/2012/Sprawozdanie_okresowe_za_I_polrocze_2012.pdf.
 40. Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013 za I półrocze 2012 r. [online, dostęp: 20.02.2013]. Dostępny w Internecie: http://www.rpo.wzp.pl/rpo/sprawozdania_z_realizacji_rpo_wz/rok_2012.htm.
 41. Palmen L., Baron M., *Przewodnik dla animatorów inicjatyw klastrowych w Polsce*, Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzczak, Warszawa 2008. ISBN 978-83-60009-83-3.

Regional Operational Programmes as a source of finance for innovation in the voivodeship

S u m m a r y: The level of innovation is currently the measure of development of a country, a region or a company. To deliberate about innovation, it is necessary to create conditions for its formation and implementation. This is the main task of innovation policy. Such policy is implemented not only at a national level but also at the level of particular voivodeships. The interaction between innovation policy at the regional and national level should be taken into consideration when creating policies in support of innovation. Policy at the regional level should provide conditions for the development of innovation at the level of individual voivodeships. Various programmes and strategies, under which activities for innovation development are funded, are the tools of such policy. Examples of such programs are the Regional Operational Programmes (ROPs) funded by the European Union (EU) Structural Funds. The purpose of this article is to indicate the priorities and financial measures aimed at the development of innovation and entrepreneurship under 16 Operational Programmes implemented in all voivodeships in the years 2007-2013.

Key words: innovation, innovativeness, innovation policy, Regional Operational Programmes, European Union Structural Funds, development of innovativeness
